

मा. उच्च न्यायालय, नागपूर खंडपीठ येथील रिट याचिका क्र.५८२९/२०१८ दि एज्युकेशन सोसायटी, चंद्रपूर व इतर विरुद्ध महाराष्ट्र शासन व इतर यामध्ये मा. न्यायालयाने दिलेल्या निर्णयानुसार संस्थेच्या न्यु इंग्लिश हायस्कुल तथा कनिष्ठ महाविद्यालय, पांढरकवडा, ता.जि. चंद्रपूर या कनिष्ठ महाविद्यालयाच्या इयत्ता १२ वीच्या (कला शाखा) प्रथम वर्गास अनुदानासाठी पात्र घोषित करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग
शासन निर्णय क्रमांक : न्यायाप्र-२०१८/प्र.क्र.१५७/एसएम-४
हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा मार्ग,
मंत्रालय, मुंबई ४०००३२,
दिनांक :- ०९ ऑक्टोबर, २०२३

- वाचा:-** १) शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, शासन निर्णय क्रमांक: एचएससी-१८११/
(४३१/११)/एसएम-३, दि. ४ जून, २०१४.
२) शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, शासन निर्णय क्रमांक: धोरण-१०१४/
प्र.क्र.१४१/एसएम-३, दि. १४ ऑगस्ट, २०१४.
३) शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, शासन निर्णय क्रमांक: माशामु-२०१६/
प्र.क्र.१८/एसएम-४, दि.१९ सप्टेंबर, २०१६
४) मा. उच्च न्यायालय, नागपूर खंडपीठ यांचे आदेश दि.०७.०९.२०१८
५) मा. उच्च न्यायालय, नागपूर खंडपीठ यांचे आदेश दि.१८.०७.२०२२
६) मा. उच्च न्यायालय, नागपूर खंडपीठ यांचे आदेश दि.१३.०३.२०२३
७) शिक्षण संचालक (माध्यमिक व उच्च माध्यमिक), म.रा., पुणे यांचे पत्र
क्र. माध्य. उमावि-२४३ (एस-६)/मुल्यांकन/ न्यायाप्र ५८२९/२०१८/
१०१९, दि.२०.०२.२०२३
८) शिक्षणाधिकारी (माध्यमिक), जि.प. चंद्रपूर यांचे पत्र क्र.शिविमा/न्याया.
प्रक्र/९२३/२०२३, दि.२८.०३.२०२३
९) समक्रमांकाचे शासन पत्र, दि. २५.०४.२०२३
१०) मा. उच्च न्यायालय, नागपूर खंडपीठ यांचे आदेश दि.२७.०७.२०२३
११) शिक्षण संचालक (माध्यमिक व उच्च माध्यमिक), म.रा., पुणे यांचे पत्र
क्र. शिसंमा-२३/(एस-६)/न्यायाप्र/१२१५९/एस-६/४०३९, दि.०३.०८.२०२३
१२) मा.उच्च न्यायालय, नागपूर खंडपीठ यांचे आदेश दि.०७.०९.२०२३ व दि.१३.०९.२०२३

प्रस्तावना:-

विभागीय शिक्षण उपसंचालक, नागपूर विभाग यांनी दि एज्युकेशन सोसायटी, चंद्रपूर या संस्थेच्या न्यु इंग्लिश हायस्कुल तथा कनिष्ठ महाविद्यालय, पांढरकवडा, ता.जि. चंद्रपूर या कनिष्ठ महाविद्यालयाच्या इयत्ता ११ वी (कला शाखा) प्रथम तुकडीला सत्र २०००-०१ पासून विना अनुदान तत्वावर मान्यता दिलेली आहे. सदर संस्थेने सन २०००-०१ या शैक्षणिक सत्रात शाळा सुरु न केल्याने विभागीय शिक्षण उपसंचालक, नागपूर विभाग यांनी त्यांच्या दि.२०.०२.२००३ च्या आदेशान्वये इयत्ता ११ वी (कला शाखा) प्रथम तुकडीस शैक्षणिक वर्ष २००२-०३ पासून नुतनीकरणाने मान्यता दिली आहे. सदर संस्थेचे उक्त कनिष्ठ महाविद्यालय दि.२४.०६.२००२ पासून सुरु आहे.

२. विभागीय शिक्षण उपसंचालक, नागपूर विभाग यांनी दि.२०.१२.२००३ च्या आदेशान्वये उक्त कनिष्ठ महाविद्यालयाच्या इयत्ता १२ वी (कला) प्रथम तुकडीला सन २००३-०४ या शैक्षणिक वर्षामध्ये नैसर्गिक वाढीने विना अनुदान तत्वावर परवानगी देण्यात आली आहे. शासन निर्णय, दि.०७.०२.२००८ अन्वये सदर कनिष्ठ महाविद्यालयाच्या इयत्ता ११ वी (कला) प्रथम तुकडीला टप्पा अनुदानानुसार शासनाने २००७-०८ पासून ४० टक्के अनुदान मंजूर केले असून तत्कालिन अनुदान सूत्रानुसार सदर उच्च माध्यमिक शाळेची इयत्ता ११ वीची (कला) प्रथम तुकडी २०१०-११ पासून १०० टक्के अनुदानासाठी पात्र ठरली असून सद्यस्थितीत १०० टक्के अनुदान घेत आहे.

३. दरम्यानच्या कालावधीत विभागीय शिक्षण उपसंचालक, नागपूर विभाग यांनी सदर संस्थेच्या न्यु इंग्लिश हायस्कूल तथा कनिष्ठ महाविद्यालय, पांढरकवडा, ता.जि. चंद्रपूर या कनिष्ठ महाविद्यालयाच्या इयत्ता १२ वी (कला शाखा) प्रथम तुकडी टप्पा अनुदान सूत्रानुसार सन २०११-१२ पासून १०० टक्के अनुदानास पात्र ठरत असल्याने त्यांना १०० टक्के अनुदान मंजूर करण्याची शिफारस दि.३०.०१.२०१२ च्या पत्रान्वये शिक्षण संचालक (माध्यमिक व उच्च माध्यमिक), म.रा., पुणे यांना केली होती.

सदर प्रस्तावाच्या अनुषंगाने शिक्षण संचालक (माध्यमिक व उच्च माध्यमिक), म.रा., पुणे यांनी विचारणा केलेल्या माहितीची पूर्तता करून विभागीय शिक्षण उपसंचालक, नागपूर विभाग यांनी दि.०२.०४.२०१४ च्या पत्रान्वये याबाबतचा प्रस्ताव पुनः शिक्षण संचालक (माध्यमिक व उच्च माध्यमिक), म.रा., पुणे यांना सादर केला आहे.

४. सदर संस्थेच्या न्यु इंग्लिश हायस्कूल तथा कनिष्ठ महाविद्यालय, पांढरकवडा, ता.जि. चंद्रपूर या कनिष्ठ महाविद्यालयाच्या इयत्ता १२ वी (कला शाखा) प्रथम तुकडीस टप्पा अनुदान सूत्रानुसार अनुदान मंजूर न झाल्याने, सदर संस्थेने मा. उच्च न्यायालय, नागपूर खंडपीठ येथे रिट याचिका क्र.५८२९/२०१८ दाखल केली आहे. प्रस्तुत प्रकरणी मा. न्यायालयाने दि.०७.०९.२०१८ रोजी उक्त रिट याचिकेतील याचिकाकर्ते यांचे निवेदनावर निर्णय घेण्याचे आदेश दिले आहेत. तदनंतर मा. न्यायालयाने दि.१८.०७.२०२२ रोजी खालील प्रमाणे आदेश दिले आहेत.

4. *It may be pointed out that the petitioner No.2 is eligible to receive grants in aid from the State as per Government Resolution dated 7th February, 2008 especially when the petitioner No.2 has been brought on 100% grant-in-aid basis in the meantime.*

5. *We direct respondent No.1 (State Govt.) and 2 (Director Education (Secondary & Higher Secondary) to consider recommendations of Deputy Director and Education Officer in the Light of Govt. Resolution dated 7th February, 2008 and the observations made here-in above and decide the issue accordingly.*

५. मा. उच्च न्यायालयाच्या उक्त आदेशाच्या अनुषंगाने शिक्षण संचालक (माध्यमिक व उच्च माध्यमिक), म.रा., पुणे यांनी संदर्भ क्र. (७) येथील पत्रान्वये याबाबतचा प्रस्ताव शासनास सादर केला होता. तसेच, उक्त प्रस्तावाच्या अनुषंगाने संदर्भ क्र. (८) येथील पत्रान्वये शिक्षणाधिकारी (माध्यमिक), जि.प. चंद्रपूर यांचे दि.२८.०३.२०२३ च्या पत्रान्वये सदर कनिष्ठ महाविद्यालयाच्या संदर्भात आरक्षणाशी संबंधित माहिती प्राप्त झाली होती. सदर माहिती नुसार संस्थेच्या बिंदुनामावलीनुसार (दि.०१.०२.२०१९ नुसार) अनु.जाती-०१, अनु.जमाती-०४ अशी एकूण ०५ पदे रिक्त आहेत. परंतू, प्रत्यक्षात पदभरतीसाठी ०२ पदे रिक्त असल्याने, संस्थेकडून आरक्षण धोरणाचे पालन होत नाही.

६. या संदर्भात नमूद करण्यात येते की, अन्य एका न्यायालयीन प्रकरणी स्पेशल लीव्ह ऑफ्लिकेशन क्र. ११६३९-११६४०/२०१६ महाराष्ट्र शासन विरुद्ध त्रिमुर्ती शिक्षण संस्था या प्रकरणी मा. सर्वोच्च न्यायालयाने संबंधित संस्था/शाळा ज्या दिवशी शासन निर्णय, दि.१५.११.२०११ मधील अटी व शर्ती पूर्ण करतील त्या दिवसापासून अनुदानास पात्र ठरतील असे आदेशित करून, सदर स्पेशल लीव्ह ऑफ्लिकेशन खारीज करण्यात आली आहे. तसेच, मा. उच्च न्यायालय, मुंबई येथे दाखल श्री भैरवनाथ शिक्षण मंडळ, खेड व इतर विरुद्ध महाराष्ट्र शासन रिट याचिका क्र.८९६१/२०१५ तसेच, इतर अन्य रिट याचिकांमध्ये मा. न्यायालयाने दि.०७.०६.२०१७ रोजीच्या निकालात, उक्त मा. सर्वोच्च न्यायालयाच्या निर्णयाचा संदर्भ देऊन आरक्षण धोरणाचे पालन केल्याशिवाय संस्था अनुदानास पात्र ठरत नाही, असे स्पष्ट केले आहे.

७. वरील न्यायनिर्णय विचारात घेता, सदर संस्थेच्या न्यु इंग्लिश हायस्कूल तथा कनिष्ठ महाविद्यालय, पांढरकवडा, ता.जि. चंद्रपूर या कनिष्ठ महाविद्यालयाने आरक्षण धोरणाचे पालन न केल्याने त्यांना अनुदानासाठी पात्र करता येणार नसल्याचा निर्णय शासनाने घेतला असून त्यानुसार सदर निर्णय संदर्भ क्र. (९) येथील दि. २५.०४.२०२३ च्या पत्रान्वये शिक्षण संचालक (माध्यमिक व उच्च माध्यमिक), म.रा., पुणे यांना कळवून, त्याप्रमाणे सदर बाब संबंधित संस्थेच्या निदर्शनास आणण्यात यावी, असे सूचित केले होते.

८. शासनाच्या संदर्भ क्र. (९) येथील दि.२५.०४.२०२३ च्या पत्राच्या अनुषंगाने, याचिकाकर्त्या संस्थेने आरक्षण धोरणाचे पालन केल्याचे नमूद करून मा. न्यायालयाच्या पूर्वसंमतीने उक्त रिट याचिकेमध्ये सुधारणा करून शासनाचे दि.२५.०४.२०२३ चे पत्र रद्द करून अनुदान मिळण्याबाबत आदेश देण्याची विनंती मा. न्यायालयास केली आहे.

या संदर्भात उक्त याचिकेमध्ये मा. उच्च न्यायालय, नागपूर खंडपीठ यांनी संदर्भ क्र. (१२) येथील दि.०७.०९.२०२३ रोजी खालील प्रमाणे आदेश पारित केले आहेत.

4. *It is made clear that if the decision is not taken by 13.09.2023 then the Court shall be constrained to direct the personal appearance to the authority responsible for taking the decision in this Court.*

९. मा. उच्च न्यायालय, नागपूर खंडपीठ येथील उक्त याचिकेस अनुसरून शिक्षण संचालक (माध्यमिक व उच्च माध्यमिक), म.रा., पुणे यांच्याकडून सुधारीत प्रस्ताव मागविण्यात आला होता. याबाबतचा प्रस्ताव शिक्षण संचालक (माध्यमिक व उच्च माध्यमिक), महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांचेकडून संदर्भ क्र. (११) येथील दि.०३.०८.२०२३ च्या पत्रान्वये प्राप्त झाला असून, अहवालानुसार सदर संस्थेने दि.०१.०१.२०२२ रोजीच्या स्थितीस अनुसरून सहाय्यक आयुक्त, मागासवर्ग कक्ष, नागपूर यांनी प्रमाणित केलेल्या बिंदु नामावलीनुसार आरक्षण धोरणाचे पालन केल्याचे दिसून येत असल्याचे नमूद केले आहे.

१०. शिक्षण संचालक (माध्यमिक व उच्च माध्यमिक), महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांच्या उक्त अहवालानुसार दि एज्युकेशन सोसायटी, चंद्रपूर द्वारा संचालित न्यु इंग्लिश स्कूल तथा कनिष्ठ महाविद्यालय, पांढरकवडा, ता. जि. चंद्रपूर यांच्या इयत्ता १२ वी ची (कला शाखा) प्रथम तुकडी संदर्भाधीन शासन निर्णय दि.०४ जून, २०१४, दि.१४ ऑगस्ट, २०१४ व दि.१९ सप्टेंबर, २०१६ मधील विहित अटी व शर्तीच्या अधीन राहून दि.०१.०१.२०२२ पासून अनुदानास पात्र ठरली आहे.

११. सबब दि एज्युकेशन सोसायटी, चंद्रपूर या संस्थेच्या न्यु इंग्लिश हायस्कूल तथा कनिष्ठ महाविद्यालय, पांढरकवडा, ता.जि. चंद्रपूर या कनिष्ठ महाविद्यालयाच्या इयत्ता १२ वी कला शाखेच्या प्रथम तुकडीस अनुदान मंजूर करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन आहे.

शासन निर्णय:-

उपरोक्त प्रस्तावनेत नमूद केलेले विवेचन विचारात घेता, मा. उच्च न्यायालय, नागपूर खंडपीठ येथे दाखल केलेल्या रिट याचिका क्र. ५८२९/२०१८ मध्ये संदर्भ क्र. (४ ते ६, १० व १२) येथे नमूद दिनांक ०७.०९.२०१८, दि.१८.०७.२०२२, दि.१३.०३.२०२३, दि.२७.०७.२०२३, दि.०७.०९.२०२३ व दि.१३.०९.२०२३ रोजी दिलेल्या निर्णयानुसार, दि एज्युकेशन सोसायटी, चंद्रपूर या संस्थेच्या न्यु इंग्लिश हायस्कूल तथा कनिष्ठ महाविद्यालय, पांढरकवडा, ता.जि. चंद्रपूर या कनिष्ठ महाविद्यालयाच्या १२ वी (कला) प्रथम तुकडीवरील २ शिक्षक पदांना, आरक्षण धोरणाचे पालन होत असल्याच्या दिनांकापासून म्हणजेच दि.०१.०१.२०२२ पासून, शासन निर्णय, दि.१६.०९.२०१६ मधील विहित केलेल्या अनुदान सूत्रानुसार, सरसकट २० टक्के अनुदान अनुज्ञेय ठरते.

२. यास्तव, दि एज्युकेशन सोसायटी, चंद्रपूर या संस्थेच्या न्यु इंग्लिश हायस्कूल तथा कनिष्ठ महाविद्यालय, पांढरकवडा, ता.जि. चंद्रपूर या कनिष्ठ महाविद्यालयाच्या १२ वीच्या (कला) प्रथम तुकडीवरील २ शिक्षक पदांना, दि.०१.०१.२०२२ पासून २० टक्के प्रमाणे अनुदान देण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

३. यावर होणारा खर्च चालु आर्थिक वर्षात मागणी क्र.मागणी क्र. ई-२, २२०२ सर्वसाधारण शिक्षण (००)(०७) अशासकीय कनिष्ठ महाविद्यालयांना सहायक अनुदान (अनिवार्य) ३६, सहायक अनुदाने (वेतन)(२२०२ ०५११) या लेखाशिर्षाखालील उपलब्ध तरतूदीतून भागविण्यात यावा.

४. सदर शासन निर्णय, वित्त विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र. ८७२/व्यय-५, दि.०४.१०.२०२३ अन्वये दिलेल्या सहमतीनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

५. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक सांकेतांक क्रमांक २०२३१००९१२३९३८९६२१ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांचे आदेशानुसार व नावाने,

(प्रमोद कदम)

कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन.

प्रति,

- १) मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- २) मा. उपमुख्यमंत्री (वित्त व नियोजन) यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- ३) मा. मंत्री (शालेय शिक्षण) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- ४) अपर मुख्य सचिव (वित्त विभाग) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई
- ५) अपर मुख्य सचिव (व्यय) यांचे स्वीय सहाय्यक वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
- ६) प्रधान सचिव (शालेय शिक्षण) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई,
- ७) आयुक्त (शिक्षण), महाराष्ट्र राज्य, पुणे,
- ८) शिक्षण संचालक (माध्यमिक व उच्च माध्यमिक) म.रा. पुणे,
- ९) महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता) महाराष्ट्र, १/२ मुंबई / नागपुर,
- १०) महालेखापाल (लेखापरीक्षा) महाराष्ट्र, १/२ मुंबई/नागपुर,

- ११) महालेखापाल (स्थायिक निकाल लेखा परीक्षा व लेखा) महाराष्ट्र १/२, मुंबई/नागपुर,
- १२) स्थानिक निवासी लेखा परिक्षा अधिकारी, मुंबई.
- १३) विभागीय शिक्षण उपसंचालक, नागपूर विभाग.
- १४) शिक्षणाधिकारी (माध्यमिक), जिल्हा परिषद, चंद्रपूर.
- १५) अधीक्षक वेतन पथक (माध्यमिक) जिल्हा परिषद, चंद्रपूर.
- १६) निवड नस्ती, एसएम-४.